

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสังคมที่มีผลต่อการว่างงานในภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญ พ.ศ. 2541 – 2548 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลต่อการว่างงานในภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญ โดยใช้เครื่องมือทางสถิติที่เรียกว่า การวิเคราะห์พหุคูณ (multiple regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least-square) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ประเภทอนุกรมเวลา (time series data) เป็นรายไตรมาสตั้งแต่ ไตรมาส 1 พ.ศ. 2541 – ไตรมาส 3 พ.ศ. 2548 ข้อมูลที่นำมาศึกษาผู้วิจัยรวบรวมจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ โดยเฉพาะส่วนใหญ่จากสำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งเป็นผู้ผลิตข้อมูลด้านแรงงานโดยตรง

การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลต่อการว่างงานในภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญ ผู้วิจัยเลือกศึกษา 4 ภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญของไทย คือ ภาคการผลิต ภาคการก่อสร้าง ภาคการขายส่ง – ขายปลีก และภาคการโรงแรมและภัตตาคาร จากการศึกษาได้สร้างแบบจำลองทั้งสิ้น 4 แบบ เป็นตัวแทนศึกษาการว่างงานในภาคอุตสาหกรรมดังกล่าว โดยมีตัวแปรตามเป็นจำนวนผู้ว่างงานในแต่ละภาคอุตสาหกรรม และตัวแปรอิสระมี 2 ประเภท คือ ตัวแปรทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาคงที่ ตำแหน่งงานว่าง ค่าจ้างเฉลี่ย จำนวนผู้มีงานทำ ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน ดัชนีราคาผู้บริโภครวมของประเทศ ดัชนีราคาผู้บริโภค หมวดอาหารบริโภคนอกบ้าน อัตราการเข้าพักในโรงแรม อัตราการใช้กำลังการผลิต และผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ด้านค่าใช้จ่าย ตัวแปรทางสังคม ได้แก่ ระดับอายุ และระดับการศึกษาของแรงงาน ซึ่งสรุปผลการศึกษาจากแบบจำลองได้ดังนี้

ในภาคการผลิตทำการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ของตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาคงที่ จำนวนตำแหน่งงานว่าง จำนวนผู้มีงานทำ ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน และอัตราการใช้กำลังการผลิต ตัวแปรทางด้านสังคม ได้แก่ จำนวนผู้มีงานทำที่มีอายุระหว่าง 15 – 29 ปี 30 – 49 ปี และ 50 – 60 ปี และจำนวนผู้มีงานทำที่สำเร็จการศึกษาระดับต้นว่ามีผลต่อการว่างงานในภาคการผลิต สรุปได้ว่าตัวแปรทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์

ทิศทางเดียวกับการว่างงาน คือ จำนวนผู้มีงานทำ ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน และอัตราการใช้จ่ายกำลังการผลิต ส่วนปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการว่างงานมีเพียงตัวแปรเดียว คือ จำนวนผู้มีงานทำที่สำเร็จการศึกษาระดับต้น

ตัวแปรทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการว่างงาน คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาคงที่ ส่วนตัวแปรทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการว่างงาน คือ จำนวนผู้มีงานทำที่มีอายุระหว่าง 15 – 29 ปี และ 30 – 49 ปี

สำหรับในภาคการก่อสร้าง ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนผู้มีงานทำ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาคงที่ จำนวนตำแหน่งงานว่าง ค่าจ้างเฉลี่ย ตัวแปรทางด้านสังคม ได้แก่ จำนวนผู้มีงานทำที่มีระดับอายุ 30 – 49 ปี และจำนวนผู้มีงานทำที่สำเร็จการศึกษาระดับต้นว่าส่งผลต่อการว่างงานในภาคการก่อสร้าง กล่าวคือ ตัวแปรทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการว่างงาน คือ จำนวนผู้มีงานทำ ส่วนตัวแปรด้านสังคม คือ จำนวนผู้มีงานทำที่มีอายุระหว่าง 30 – 49 ปี

และตัวแปรทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการว่างงาน คือ จำนวนค่าจ้างเฉลี่ย และจำนวนตำแหน่งงานว่าง ส่วนตัวแปรทางสังคม คือ จำนวนผู้มีงานทำที่สำเร็จการศึกษาระดับต้น

ในภาคการขายส่ง – ขายปลีกฯ ก็เช่นเดียวกัน ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาคงที่ จำนวนค่าจ้างเฉลี่ย จำนวนตำแหน่งงานว่าง จำนวนผู้มีงานทำ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ด้านค่าใช้จ่าย ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน และดัชนีราคาผู้บริโภค ตัวแปรทางสังคม ได้แก่ จำนวนผู้มีงานทำที่มีอายุระหว่าง 15 – 29 ปี 50 – 60 ปี จำนวนผู้มีงานทำที่สำเร็จการศึกษาระดับต้น และระดับสูง พบว่า ตัวแปรทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการว่างงาน คือ จำนวนค่าจ้างเฉลี่ย และอัตราการใช้จ่ายกำลังการผลิต ส่วนตัวแปรทางสังคมคือ จำนวนผู้มีงานทำที่มีอายุระหว่าง 15 – 29 ปี

สำหรับตัวแปรทางเศรษฐกิจ ที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการว่างงาน คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านค่าใช้จ่าย ตัวแปรทางสังคมคือจำนวนผู้มีงานทำที่สำเร็จการศึกษาระดับต้น และระดับสูง

สุดท้ายคือภาคการโรงแรมและภัตตาคาร ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจ อัตราการเข้าพักในโรงแรม ดัชนีราคาผู้บริโภค หมวดอาหารบริโภคนอกบ้าน จำนวนผู้มีงานทำ และดัชนีการลงทุนภาคเอกชน ตัวแปรทางสังคม ได้แก่ จำนวนผู้มีงานทำที่มีอายุระหว่าง 15 – 19 ปี 30 – 49 ปี และจำนวนผู้มีงานทำที่สำเร็จการศึกษาระดับต้น พบว่า ตัวแปรทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการว่างงาน คือ ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน ส่วนตัวแปรทางสังคม คือ ผู้มีงานทำที่มีอายุระหว่าง 15 – 29 ปี และ 30 – 49 ปี

สำหรับตัวแปรทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการว่างงาน คือ จำนวนผู้มีงานทำ ตัวแปรทางสังคม คือ ผู้มีงานทำที่สำเร็จการศึกษาระดับต้น

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการศึกษาข้างต้น จะเห็นว่าสภาวะการว่างงานในแต่ละภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญของไทยนั้นมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการพิจารณากำหนดแนวทางการบริหารกำลังแรงงานหรือลดการว่างงานในภาคธุรกิจต่าง ๆ อาจต้องมีความแตกต่างกันไป เพราะการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม จะส่งผลต่อสภาวะการว่างงานแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

ภาคการผลิต พบว่าการว่างงานที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจาก อุปสงค์ร่วมในภาคการผลิตมีไม่เพียงพอและการว่างงานอาจเกิดจากโครงสร้าง จึงควรเพิ่มการลงทุนหรือสนับสนุนอุตสาหกรรมในภาคการผลิตให้สามารถสนองตอบต่ออุปทานรวมของแรงงานที่เพิ่มขึ้น และควรจัดฝึกอบรมแรงงานให้พัฒนาตนเองได้ทันกับเทคโนโลยีการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ภาคการก่อสร้าง ส่วนใหญ่การว่างงานเกิดจากโครงสร้าง เช่น การใช้เครื่องจักรแทนแรงงาน คุณสมบัติของแรงงานไม่สอดคล้องตามความต้องการของนายจ้าง และลักษณะการจ้างงานมีลักษณะรับเหมาเป็นชิ้นงาน ดังนั้นจะทำให้เกิดการว่างงานเมื่องานเสร็จสิ้น จึงควรสนับสนุนให้แรงงานเพิ่มศักยภาพการทำงานให้ก้าวทันกับเทคโนโลยีการก่อสร้างที่ทันสมัย และเปลี่ยนงานใหม่ได้หากงานเดิมเสร็จสิ้น ณ ระดับอัตราค่าจ้างที่แรงงานคาดหวัง

ภาคการขายส่ง – ขายปลีก การว่างงานเกิดจากอุปสงค์รวมไม่มีเพียงพอ และการว่างงานจากโครงสร้าง ดังนั้นควรสนับสนุนให้มีผู้ประกอบการรายใหม่เกิดขึ้น เพื่อสนองตอบอุปทานรวมที่เพิ่มขึ้นและมีนโยบายให้สถาบันการศึกษาจัดหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

สุดท้ายภาคการโรงแรมและภัตตาคาร การว่างงานอาจเกิดจากอุปสงค์มวลรวมมีไม่เพียงพอ ซึ่งแก้ไขโดยการสนับสนุนนโยบายการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อให้มีการลงทุนในธุรกิจนี้เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม บางตัวที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์กับการว่างงานในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้ในแนวทางเดียวกัน ได้แก่

ตำแหน่งงานว่าง พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการว่างงาน อธิบายได้ว่า ตำแหน่งงานว่างเป็นข้อมูลที่แสดงถึงความต้องการจ้างงานของหน่วยธุรกิจหากเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้การว่างงานลดลง ซึ่งหากหน่วยธุรกิจมีความต้องการจ้างแรงงานเพิ่ม สามารถแจ้งความประสงค์ไปได้ที่ สำนักงานจัดหางาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เพราะปัจจุบันภาครัฐมีนโยบายในการสนับสนุนการบริหารด้านแรงงานเพิ่มขึ้น จากการส่งเสริมให้มีระบบข่าวสารตลาดแรงงานที่สมบูรณ์ ถูกต้องและเผยแพร่ได้รวดเร็ว โดยมอบหมายให้หน่วยงานดังกล่าวเป็นสื่อกลางการให้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งต่อนายจ้าง และลูกจ้าง อาจช่วยลดระยะเวลาในการหางานทำ แรงงานสามารถหางานให้ตรงตามความต้องการ ส่วนนายจ้างสามารถหาคนงานที่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการได้ นอกจากนี้มีการจัดวันนัดพบแรงงาน เป็นกิจกรรมส่งเสริมระบบสารสนเทศตลาดแรงงานได้ คือ จัดให้มีการพบปะกันระหว่างนายจ้าง และแรงงาน ซึ่งนโยบายหรือแนวทางดังกล่าวอาจช่วยลดปัญหาการว่างงานในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้

ค่าจ้างเฉลี่ยก็เช่นเดียวกัน ปัจจุบันภาครัฐให้ความสำคัญในการรวบรวมข้อมูลความต้องการแรงงานจากสถานประกอบการ ซึ่งปัจจุบันมอบหมายให้สำนักงานสถิติแห่งชาติทำการสำรวจข้อมูลความต้องการแรงงานจากสถานประกอบการทั่วประเทศ โดยสำรวจตั้งแต่ข้อมูลพื้นฐานของสถานประกอบการ สถานะการจ้างงาน และนโยบายการจ้างงานของสถานประกอบการ เพื่อนำมา

ประกอบการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจทั้งในภาคธุรกิจต่าง ๆ และระบบเศรษฐกิจของประเทศ จากการศึกษาผู้วิจัยใช้ข้อมูลค่าจ้างเฉลี่ยเป็นตัวแทน อัตราค่าจ้างขั้นต่ำในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ พบว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรค่าจ้างเฉลี่ยจะส่งผลกระทบต่อการว่างงานในเกือบทุกภาคธุรกิจ ดังนั้นการที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับการจัดทำข้อมูลดังกล่าว จะส่งผลดีต่อภาคธุรกิจและประเทศเป็นอย่างยิ่ง

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ เมื่อมีมูลค่าเพิ่มขึ้น จะมีผลให้การว่างงานลดลง ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายการสนับสนุนการจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยให้มีการคิดคำนวณมูลค่าจากสถานประกอบการโดยตรง จากการศึกษาให้หน่วยงานราชการในแต่ละจังหวัดเป็นผู้จัดทำ และมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงานฝึกอบรมการจัดทำ โดยใช้งบประมาณจากงบบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการซึ่งทำให้ได้ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ที่มีความถูกต้องมากขึ้น

สำหรับระดับอายุ และระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ เป็นตัวแปรทางสังคม ซึ่งมีผลต่อการว่างงานในทุกภาคอุตสาหกรรม หากอุปสงค์และอุปทานแรงงานไม่สอดคล้องกัน จะส่งผลให้การว่างงานสูงขึ้น ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมด้านการศึกษา ส่งผลให้แรงงานมีระดับการศึกษาสูงขึ้น ทั้งที่อยู่ในวัยที่เริ่มเข้าสู่ตลาดแรงงาน ทั้งนี้ภาครัฐควรมีการสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาจัดหลักสูตรการเรียน การสอนที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น เพราะสามารถบรรเทาหรือลดปัญหาการว่างงานในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ข้อมูลที่นำมาศึกษา เช่น ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน ดัชนีราคาผู้บริโภครวมของประเทศ ดัชนีราคาผู้บริโภค หมวดอาหารบริโภคนอกบ้าน อัตราการเข้าพักในโรงแรม อัตราการใช้กำลังการผลิต เป็นข้อมูลที่น่าเสนอในลักษณะภาพรวมของประเทศ ไม่ได้นำเสนอเป็นรายอุตสาหกรรมตามที่ผู้ศึกษาต้องการ จึงเป็นข้อจำกัดในการศึกษา ดังนั้นในการศึกษาค้างต่อไป อาจต้องคัดเลือกข้อมูลที่มีรูปแบบในการนำเสนอเป็นรายอุตสาหกรรม

2. แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นแบบจำลองเชิงสถิติ ทำให้แบบจำลองดังกล่าวมีความเหมาะสมในการอธิบายได้ดีในระยะสั้น ดังนั้นหากต้องการให้แบบจำลองสามารถอธิบายผลได้ในระยะยาว ควรจะทำการสร้างแบบจำลองให้เป็นแบบจำลองเชิงพลวัต